

# Anyák napja az első világháború idején

Május első vasárnapja az édesanyák ünnepe. A mai ötvenesek dédanyái az első világháború idején voltak fiatal-asszonyok.

Akik ezekről a hajdani anyákról mesélhetnek nekünk, azok ma már 80-90 évesek.

*Prach Józsefné, Mariska néni* 1901-ben született, így emlékezik:

– Az apám, Ritter Mátyás 1915. december 6-án vonult be. Egy év múlva hazajöhetett szabadságra, de két hét múlva visszament a szerbiai frontra, ahonnan csak 1918-ban jött vissza végleg. Hatan voltunk testvérek. Később a bátyámat is besorozták. Mi gyerekek sokat segítettünk a mamánknak, aki talpraesett asszony volt, tejet árult Pesten. Nagyon korán kellett kelnie. Az úgy történt, hogy nagyobb tételben áthozták a tejet Herceghalomról, a Rózsás Hauseréknél szétmérték, és féderes kocsival beszállították a városba. A háborús évek alatt pénzsegélyt nem kapott a család.

*Hauser Mária, Rici néni* így mesélt a régi időkről:

– Az apám tiszt volt a háborúban. Az édesanyám a nagypapával ment fát vágni, hogy ne fázzunk. Nehéz évek voltak. Amikor sok viszontagság után az apám a bajtársaitval magyar földre ért, letérde-



peltek és imádkoztak... Úgy emlékszem, hogy a szüleim soha nem veszekedtek.

*Szailer Kati néni* 1914-ben született, és sosem látta az édesapját, mert az

elesett a fronton, mielőtt a lánya megszületett. Az édesanyja három árvával maradt egyedül. Nagyon sokat sírt, mert nem tudott beletörődni a megváltoztathatatlanba. A tragédia a fiával megisméltődött: Szailer Ferenc a második világháborúban vesztette életét.

Szomorú emlékei vannak *Balázs Kati* nénié is, aki 1913-ban született:

– Az apám az első világháborúban az albán hegyekben harcolt, ott esett el. Az anyám özvegyen maradt nyolc gyerekkel. Ő maga is árva lány volt, így csak a nagypjától kapott segítséget. A háború vége felé elfogytak a férfiak. A földeken asszonyok és öregek dolgoztak. Egyszer éjjel arra ébredtünk, hogy sír. Kérdeztük, miért – Mert nem tudom, hogy holnap mit tegyek az asztalra, mit adjak nektek enni – zokogta. De e legnagyobb bajban is végtelenül türelmes volt.

Ha ezekre a régen volt édesanyákra gondolkodok, elszégyellem magam, ha a hónap végére kifutok a konyhapénzből.

**Steinhauser Klára**